Skriftlig eksamen i Global økonomi

4 timers skriftlig prøve

Dette opgavesæt består af 2 delopgaver, der indgår i bedømmelsen af den samlede opgavebesvarelse med følgende omtrentlige vægte:

Opgave 1	***40%***
Opgave 2	***60%***
I alt	***100%***

Til prøven er alle hjælpemidler - herunder elektroniske – tilladte. Der må ikke foretages opkobling til eksterne kilder.

Opgavebesvarelsen skal afleveres i henhold til skolens eksamensreglement jf. bekendtgørelse nr. 714 af 27. juni 2012

Onsdag den 9. januar 2013
Kl. 14.00-18.00

Opgave 1

Denne opgave omhandler fjernelsen af fedt- og sukkerafgiften samt de afledte konsekvenser heraf.

Spørgsmål 1.1
Foretag med udgangspunkt i bilag 1 en analyse af at fedt- og sukkerafgiften bliver fjernet. Analysen skal foretages grafisk med angivelse af, hvorledes forbrugeroverskuddet, producentoverskuddet, det offentliges afgiftsprovenu samt det samfundsmæssige overskud bliver påvirket.

Spørgsmål 1.2
Diskuter, hvordan politikerne kan få danskerne til at spise sundere ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt.

Spørgsmål 1.3
Forklar ud fra markedsformen indenfor detailhandlen, hvorfor flere økonomer ikke tror, at fødepriserne falder, når fedt- og sukkerafgiften fjernes.

Spørgsmål 1.4
Redegør for, hvorledes den danske konkurrenceevne vil blive påvirket af at sukker- og fedtafgiften fjernes og angiv, hvorledes dette vil påvirke aktivitetsniveauet i Danmark indenfor fødevareindustrien.

Bilag 1.

Minister: Mange skal sænke priserne

OPDATERET 10.11.12 KL. 13:30

Fødevareministeren vil have flere butikker til at love, at de sænker priserne, når fedtafgiften forsvinder.

Fødevareminister Mette Gjerskov (S) og alle os andre kan fra næste år med garanti putte billigere varer i vognen i Coops og Dansk Supermarkeds butikker, når fedt- og sukkerafgiften tages af hylderne.

- Det er jeg rigtig glad for. Forbrugerne skal også mærke forskellen nu - denne gang på den gode måde, siger Mette Gjerskov.

Hun har jævnligt haft besøg af utilfredse virksomheder og brancheorganisationer, der har forbandet fedtafgiften langt væk og beklaget sig i forhold til deres mulighed for at føre forretning.

Skal selvfølgelig sænke priser

Derfor vil det også ifølge Mette Gjerskov kun være hul i hovedet, hvis ikke flere virksomheder nu vælger at følge trop og barberer toppen af priserne.

- Selvfølgelig skal de det. Priserne steg, da der kom en fedtafgift, så nu skal de selvfølgelig falde igen. Alt andet vil være helt utroværdigt, siger hun.

Og de førnævnte butikker, virksomheder og brancheorganisationer, der har siddet på Gjerskovs kontor og skældt ud og forlangt fedtafgiften fjernet, kan godt indstille sig på at blive holdt i ørerne.

- Næste gang, jeg ser dem, vil jeg selvfølge spørge dem, om de nu rent faktisk også har sænket priserne, nu hvor afgiften er væk, fastslår Mette Gjerskov.

Hensigten

Fedt- og sukkerafgiften blev, ud over at sikre flere penge til statskassen, indført ud fra et ønske om at gøre danskernes indkøbsvaner sundere og grønnere.

- Der er mange diskussioner om, hvordan vi sikrer folkesundheden i Danmark, siger Mette Gjerskov, men:

- Fedtafgiften er noget af det mest udskældte, vi længe har haft. Så nu må vi prøve at få gjort noget ved folkesundheden på en anden måde, siger hun uden dog at konkretisere yderligere.

Fedtafgiften blev indført under den daværende VK-regering i 2009, og sidste år besluttede Enhedslisten og S-SF-R-regeringen at indføre en højere afgift på tilsat sukker.

Begge afgifter afskaffes med dette års finanslov. Eksminister: Regeringen forspilder en mulighed

Kilde: Politikken 10.11.2012

Bilag 2

Landbruget jubler: Dyre afgifter er væk

Det er en glædelig nyhed, at de danske afgifter på fedt og sukker fjernes, mener Landbrug & Fødevarer.

Det vækker ikke overraskende stor jubel hos Landbrug & Fødevarer, at regeringen og Enhedslisten har besluttet at droppe fedt- og sukkerafgifterne.

- Det har overordentlig stor betydning for de danske fødevarevirksomheders konkurrenceevne, at de ikke skal betale afgifter i milliardklassen, som konkurrenterne vel at mærke ikke slås med.

Den stærkeste kritiker

- Nu er de væk, og fødevarevirksomhederne står med væsentligt bedre forudsætninger for at komme videre og skabe vækst og beskæftigelse, siger Søren Gade, direktør i Landbrug & Fødevarer.

Landbrug & Fødevarer har været den måske stærkeste kritiker af afgifterne, som erhvervsorganisationen i flere år har arbejdet indædt for at få afskaffet.

Ifølge analyser fra Landbrug & Fødevarer koster fedt- og sukkerafgiften 2400 danske job, mere end 200 millioner kroner i administrative omkostninger, og samtidig har afgifterne øget grænsehandlen og slået fødevarer fast som en grænsehandelsvare.

Meget stor lettelse

- Vi har igen og igen over for politikere og i medierne påpeget de mange uheldige konsekvenser for virksomhederne og samfundet, som fedtafgiften medførte.

- Det er en meget stor lettelse, at vores kritik er blevet omsat til handling, og at afgifterne nu er fortid, siger Søren Gade.

Landbrug & Fødevarer er også positive over, at afskaffelsen - ifølge organisationen - giver virksomhederne incitament og råderum til at skabe nye og sundere fødevarer og forbedre sundheden ad frivillighedens vej.

Fedtafgiften blev indført under den daværende VK-regering i 2009, og sidste år besluttede Enhedslisten og S-SF-R-regeringen at indføre en højere afgift på tilsat sukker.

Afgifterne fjernes, samtidig med at afgiften på elvarme sænkes, og udsendte danskere slipper for skat. Aftalen koster knap fire milliarder kroner og regningen sendes til skatteyderne.

Kilde: jyllands-posten.dk d. 14.11.2012.

Opgave 2

Denne opgave omhandler udviklingen i den danske og i den europæiske økonomi. Nedenstående citat er fra Det Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efteråret 2012:

”Dansk økonomi er fortsat præget af stilstand. BNP er stort set ikke vokset de seneste to år. Endnu kan der ikke ses nogen nævneværdig effekt på det private forbrug af tilbagebetalingen af efterlønsindbetalinger, og trods BoligJobplan og fremrykkede almennyttige renoveringer ligger boliginvesteringerne fortsat på et meget lavt niveau”.

Spørgsmål 2.1

Giv med udgangspunkt i bilag 3 og 4 en **grundig** analyse af udviklingen i den danske og i den europæiske økonomi. Det er vigtigt, at der inddrages så mange sammenhænge fra bilag 3 som muligt, herunder evnen til at opfylde de samfundsøkonomiske mål.

Spørgsmål 2.2

Giv en analyse af, hvorledes den økonomiske udvikling i EU vil påvirke den danske økonomi. I analysen skal der anvendes en økonomisk model.

Af bilag 3 fremgår det, at Danmark har et stort overskud på betalingsbalancen.

Spørgsmål 2.3

Forklar bl.a. ud fra nogle af tallene i bilag 3 og bilag 6, hvorfor Danmark i en periode med en lav realvækst i aftagerlandene kan opnå et stort overskud på betalingsbalancen.

I bilag 5 er anført udviklingen i timelønsomkostningerne i Danmark og i nogle udvalgte europæiske lande.

Spørgsmål 2.4

Redegør for begrebet priskonkurrenceevne og forklar, hvorledes udviklingen i timelønsomkostninger i Danmark og i udlandet alt andet lige vil påvirke den danske priskonkurrenceevne. Redegør herefter for, hvilke yderligere elementer der indgår i et lands konkurrenceevne.

I bilag 4 er anført, at landene i Sydeuropa har en høj offentlig gæld.

Spørgsmål 2.5

Giv en redegørelse for, hvorfor en høj offentlig gæld lægger en dæmper på den økonomiske politik som landene kan anvende for at komme ud af den økonomiske krise.

Spørgsmål 2.6

Forklar, hvilke begrænsninger medlemsskabet af Den Økonomiske og Monetære Union i EU lægger på medlemslandenes anvendelse af penge- og valutakurspolitik.

Bilag 3

Tabel I.1 Hovedtal i konjunkturvurderingen

	2011	2011	2012	2013	2014	2015
	Mia. kr.	Realvækst, pct.				
Privat forbrug	865	-0,8	0,9	1,8	2,5	2,5
Offentligt forbrug	509	-1,3	0,5	1,1	0,8	0,8
Offentlige investeringer	40	5,2	5,5	-9,8	-6,5	1,8
Boliginvesteringer	83	8,8	-10,7	0,5	4,3	5,0
Erhvervsinvesteringer	185	-3,7	7,9	11,1	1,9	2,5
Lagerinvesteringer	3	0,3	-0,2	0,4	0,1	0,0
Indenlandsk efterspørgsel i alt	1.686	-0,4	0,8	2,8	1,9	2,1
Eksport i alt	959	7,0	1,6	2,0	2,8	2,6
Vareeksport	600	6,0	0,7	0,6	2,1	2,3
heraf industrivarer	535	7,9	0,2	1,9	2,4	2,5
Tjenesteeksport	359	8,4	3,1	4,2	4,0	3,0
Efterspørgsel i alt	2.645	2,2	0,9	2,5	2,3	2,2
Import i alt	862	5,2	2,9	4,3	3,2	2,2
Vareimport	563	5,3	3,9	4,4	2,3	1,3
heraf industrivarer	467	5,1	4,2	4,9	1,9	0,5
Tjenesteimport	300	5,1	1,2	4,3	4,8	4,0
Bruttonationalprodukt	1.783	0,8	0,2	1,6	1,8	2,3
		Pct.				
Forbrugerpriser		2,5	2,4	2,2	1,4	1,8
Timelønomkostninger		2,3	1,8	1,8	2,0	2,8
		1.000 pers.				
Ledighed		109	120	129	124	119
Bruttoledighed		162	165	174	167	160
		Mia. kr.				
Betalingsbalance		118	99	65	57	60
Offentlig saldo		-34	-77	-37	-26	-21
Tilgodehavende i udlandet		437	536	602	658	719
Offentlig bruttogæld		831	829	848	874	895
		Pct.				
Realvækst i aftagerlande		2,5	1,4	1,8	2,8	3,0
Vækst i udlandets timelønomkostninger		2,5	2,2	2,2	2,4	2,5
Ændring i den effektive kronekurs		-0,8	-2,5	-0,5	0,0	0,0
10-årig obligationsrente		2,7	1,4	1,9	2,5	3,4
Timeproduktivitet i private byerhverv		2,0	1,1	3,8	1,9	2,2

Kilde: Det Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efterår 2012.

Bilag 4

EU varsler økonomisk tristesse mange år frem

ØKONOMI: Tyskland er nu for alvor mærket af statsgældskrisen.

KELD LOUIE PEDERSEN
louiedk@jp.dk

Mere end fem år er gået, siden finanskrisen eksploderede og udviklede sig til en global økonomisk krise.

Skal man tro EU-Kommissionens netop offentliggjorte prognose, vil krisen vare ved adskillige år endnu - formentlig i resten af dette årti.

Forudsætningen for at skabe et stabilt økonomisk opsving i Den Europæiske Union er, at den statsfinansielle balance bliver genskabt i de 27 medlemslande og at den offentlige bruttogæld bliver stabiliseret og siden bragt ned under de 60 pct. af bruttonationalproduktet (BNP), der er den øvre grænsen for medlemmerne af eurosamarbejdet.

Nord-syd konflikt

At statsgældskrisen fortsat er den centrale faktor i den økonomisk-politiske debat i Europa, understreges af, at EU i 2013 vil opleve en nord-syd konflikt, idet Nordeuropa vil opleve økonomisk vækst, om end beskeden, mens Sydeuropa i skikkelse af Grækenland, Cypern, Slovenien, Italien, Spanien og Portugal vil opleve fortsat recession. I Grækenlands tilfælde for sjette år i træk.

EU-Kommissionen ser især mørkt på de økonomiske perspektiver for Spanien i de kommende år.

»Vi har endnu til gode at se konkrete planer for, hvordan Spanien vil honorere kravene om at nedbringe underskuddet på de offentlige finanser,« siger EU's økonomikommissær Olli Rehn i forbindelse med offentliggørelsen af EU-Kommissionens efterårsprognose.

»I 2014 udløber nogle af de tiltag, der er blevet iværksat i år, heriblandt indkomstskatteforhøjelser. Hvis de ikke erstattes, må underskuddet på de spanske statsfinanser forventes at stige,« føjer han til.

Med 53,9 pct. af BNP gik Spanien ind i finanskrisen med en offentlig bruttogæld pænt under grænsen i Euroland, men ifølge EU-Kommissionens prognose vil gælden i år vokse til 86,1 pct. af BNP for at stige yderligere til 92,7 pct. i 2013 og 97,1 pct. i 2014.

Spanien ventes i 2013 at skulle sælge nye statsobligationer for mindst 210 mia. euro, hvilket med EU-Kommissionens fremtidsforventninger ligner en nærmest umulig opgave.

Tysk opbremsning

Igennem det meste af krisen har Tyskland stået som eksponent for en politik, hvor kombinationen af mådehold og eksport har holdt den værste nedtur uden for grænserne.

Dette er ikke længere tilfældet.

I såvel 2012 som 2013 bliver den økonomiske vækst på beskedne 0,8 pct.

ØKONOMISK VÆKST

	2013 - i pct.
EU	0,4
Euroland	0,1
Danmark	1,6
Sverige	1,9
Finland	0,8
Tyskland	0,8
Frankrig	0,4
Italien	÷0,5
Spanien	÷1,4
Grækenland	÷4,2
Portugal	÷1,0
Irland	1,1
Storbritannien	0,9
Holland	0,3
USA	2,3
Kina	7,7
Verden	3,3

Kilde: EU-Kommissionen

Der er tale om et brat dyk i forhold til de 1,7 pct., som EU-Kommissionen forventede i sin forårsprognose.

40 pct. af Tysklands eksport går til de øvrige eurolande, og med en forventet vækst på mikroskopiske 0,1 pct. i 2013 efter et tilbageslag på 0,4 pct. i år, ruller konsekvenserne af statsgældskrisen nu ind over Tysklands grænser.

»Hidtil har Tyskland i al væsentligt været isoleret fra vanskelighederne i andre dele af Euroland, men de seneste data indikerer, at udviklingen for alvor begynder at påvirke tysk økonomi,« sagde præsidenten for Den Europæiske Centralbank (ECB), Mario Draghi, onsdag på en konference i Frankfurt.

ECB-chefen peger dog omvendt på, at tysk økonomi er så robust, at arbejdsløsheden frem til 2015 forventes at forblive stabil omkring 5,5 pct. samtidig med, at der vil være balance på de offentlige finanser og at Tyskland er på vej til at nedbringe sin offentlige bruttogæld.

Fransk dilemma

Tysklands traditionelle partner i væsentlige EU-spørgsmål, Frankrig, behandles i prognosen med en betydelig usikkerhed, der knytter sig til tvivlen om den politiske linje under præsident François Hollande.

»Vi ser Frankrig undergå potentielt meget substantielle politiske forandringer. Situationen er ikke statisk,« lyder den forsigtige kommentar fra Olli Rehn.

Dansk stabilitet

Anderledes tegner EU-Kommissionens forventninger til dansk økonomi.

I år og næste år tegner væksten til at blive højere end i EU, men i 2014 vil Danmark få en lavere vækst.

Arbejdsløsheden vil - i lighed med resten af EU - forblive på samme niveau som i dag. Det på trods af, at Kommissionen forventer en lavere lønudvikling i Danmark end hos vores største samhandelspartnere.

Kilde: Jyllands-Posten den 8. november 2012.

Bilag 5

Figur I.40a Enhedslønomkostninger, ikke-eurolande

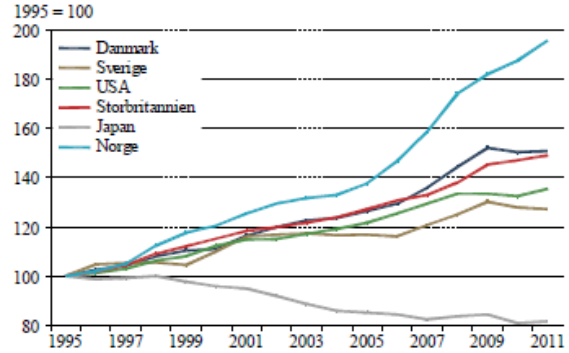

Figur I.40b Enhedslønomkostninger, eurolande

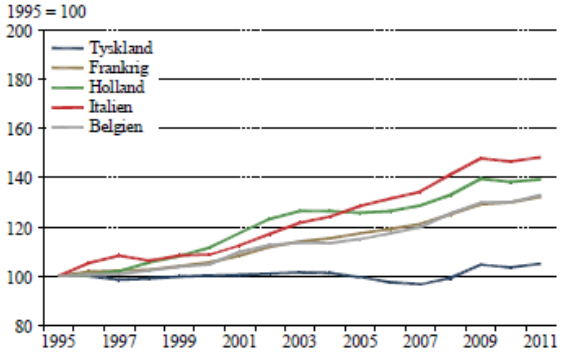

Anm.: Enhedslønomkostningerne er for hele økonomien.
Kilde: OECD, Economic Outlook.

Kilde: Det Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efterår 2012.

Bilag 6

Figur I.36 Betalingsbalance

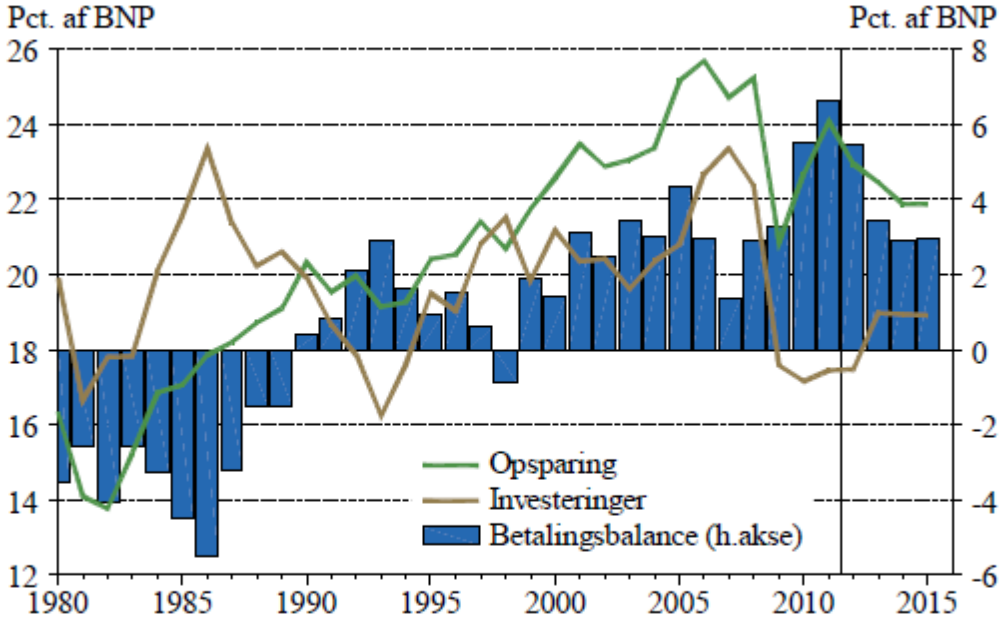

Kilde: Danmarks Statistik, ADAM's databank og egne beregninger.

Kilde: Det Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efterår 2012.